

Motion till riksdagen

1987/88:So29

av Stina Gustavsson (c)
med anledning av prop. 1987/88:176 om
äldreomsorgen inför 90-talet

Mot.
1987/88
So29-35

Äldreomsorgen måste enligt min uppfattning rymma en mångfald av möjligheter, både vad gäller bostad och vad gäller service.

I propositionen redovisas bl. a. remissinstansernas syn på anhörigomsorgen. Samtliga remissinstanser, liksom föredraganden, betonar att det är samhällets ansvar att se till att människor får en god service och vård. Remissinstanserna betonar därtill det angelägna i att samhället skapar bättre förutsättningar för människor som önskar engagera sig i vård av anhöriga i hemmet.

Enligt förslaget i propositionen skall en närstående som vårdar en sjuk person ha rätt till ersättning från sjukförsäkringen och ledighet från sin anställning under högst 30 hela arbetsdagar. Dagantalet räknas för den person som vårdas.

De skäl som föredraganden anför för sitt förslag finner jag oklara. Bl. a. anges följande:

Närståendes insatser måste vara frivilliga och ett komplement till samhällets insatser. Det finns mot denna bakgrund inte tillräckliga skäl för att ge närstående rätt till ledighet och ersättning för den vård som behövs när den sjuke väntar i hemmet på plats vid sjukhus e.d. eller på grund av konvalescens i hemmet i stället för vid sjukhus. Tillfälligt avbruten vård vid sjukhus eller vårdhem bör inte heller i sig vara ett skäl för sådana förmåner.

Jag vill här förorda att de kriterier som en enig anhörigvårdskommitté föreslagit skall bli gällande i stället. Nämligen svårare sjukdomstillstånd, väntan i hemmet på plats vid sjukhus eller vårdhem, vård i hemmet vid tillfälligt avbruten vård vid sjukhus eller vårdhem, konvalescenthem samt vård eller behandling på en vårdinrättning av handikappade barn som inte fyllt 16 år.

Enligt vad jag erfarit är väntan på plats på sjukhus eller vårdhem snarare regel än undantag. Inte minst under semestermånaderna gör detta sig gällande.

Förslaget om 30 dagars rätt till ledighet synes något snävt. Möjligheten till ledighet bör utsträckas att gälla även vid ett senare skede av vården, t. ex. vid en anhörigs dödsbädd.

Det är mycket angeläget att även långsiktigt utforma ett system för anhörigvård och ersättning för denna. I centerns partimotion från allmänna motionstiden anfördes bl. a:

Enligt vår mening är det angeläget att detta stöd får en sådan utformning att det blir möjligt att också långsiktigt inom denna ram forma en bra vård och

omsorg. Det bör då ske enligt principen "lika lön för samma arbete". Därvidlag är det även angeläget att uppmärksamma anhörigvårdarens ställning och situation så att det upplevs som både rimligt och möjligt att ta på sig ett vårdansvar för sin anhörige. Till de frågor som därvid bör uppmärksammas hör att det bör vara möjligt att ge stöd till även anhörigvårdare när de uppnått pensionsåldern.

Jag föreslår att ersättningens storlek bör grundas på den principen att den skall utgöra en kompensation för utfört arbete och göras lika stor för alla. Storleken kan t. ex. motsvara den genomsnittliga sjukpenningen per dag eller motsvara det belopp som ett sjukvårdsbiträde eller ett vårdbiträde i öppenvård erhåller per dag.

Under senare år har olika vårdformer växt fram. Verksamheten inom långtidssjukvården har utvecklats till att förbättra patientens livssituation genom såväl kvalificerad som effektiv rehabilitering. Detta har lett till att långvårdspatienter kan återvända hem under kortare perioder. Anhöriga tar då på sig en tung arbetsbörda och ett stort ansvar. För samhället som helhet innebär detta system besparingar.

De flesta anhörigvårdare är ofta i samma ålder som den vårdade och ofta i pensionsåldern. Inte sällan har makarna låg pension. Det finns exempel i landet på att när en intagen patient övergår till att vistas viss tid i hemmet, ofta varannan vecka, återgår försäkringskassan till att klassa ett par makar som samboende mot att de tidigare uppburit pension som ensamstående under sjukhemsvistelsen.

Detta sätt är att löna den anhörige som ställer upp som vårdare på fel sätt. Samhället borde i stället vara generöst i sin tillämpning av lagen. Försäkringskassans tillämpning är snarare det motsatta, och personer som har möjligheter att kunna vistas hemma kortare tider vill inte övergå till växelvård. Enligt min mening måste pensionssystemet utformas så att vårdinsatser av ovanstående art inte bestraffas.

Hemställen

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående anhörigs rätt till ledighet och ersättning,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag för att skapa bättre villkor för anhörigas insatser vid växelvård.

Stockholm den 3 juni 1988

Stina Gustavsson (c)